

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

Sida 1(17)

Kund / Ägare: .....

Objekt: .....Ålder.....

Granskad av:..... Datum:.....

Checklista – Bogserad eller buren maskin utan åkande operatör

Numrering i checklistan ansluter till numreringen i AFS 1998:4

Innehållsförteckning

- Krav enligt själva lagtexten	sidor 1 – 4
- Allmänna säkerhetskrav enligt Bilaga 1	sidor 5 – 14
- Ytterligare säkerhetskrav som avser mobil utrustning	sidor 14 – 15
- Förklaringar och bakgrund	sida 16

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
Ur lagtexten				
3 §	Maskiner som tagits i bruk senare än 1994 och som släppts på marknaden enligt EU-lagstiftning			
•	Som synliga tecken på att lagstiftningen uppfylls skall varje maskin:			
	1. vara CE-märkt	Oftast placerat på maskinskylden		
	2. åtföljas av "Försäkran om överensstämmelse" (på svenska)			
	3. åtföljas av instruktionsbok (på svenska)			

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 2(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
•	I princip skall maskinen uppfylla Maskindirektivets säkerhetskrav Underlag för en ev. säkerhetsbedömning återfinns i Bilaga 1 till AFS 1994:48 (Maskindirektivet i svensk lagstiftning)	prEN 1553 – maskinsäkerhet på lantbruksmaskiner		
4 §	Arbetsutrustning (maskiner) som inte omfattas av EU-lagstiftning (i allmänhet maskiner levererade före 1 januari 1995)			
•	Säkerhetskrav enligt Bilaga 1 skall uppfyllas, se säkerhetsanalys nedan sidorna 5 - 14			
5 §	Förvaring, installering, placering, användning – Operatör eller andra utsätts för risk?			
6 §	Besiktning efter installation eller flytt (kan inte tillämpas på dessa lantbruksmaskiner)			
7 §	Avsett ändamål – Maskinen används på avsett sätt?			
8 §	Löpande underhåll – Utrustning är underhållen så att den fortfarande uppfyller krav?			
9 §	Säkerhet – organisatoriska krav – ingår ej i kontroll nedan			
10 §	Regelbundna kontroller – Återkommande tredjepartskontroll avser endast lyftinrättning (AFS 1998:3) och tryckkärl (AFS 1986:9)			
11 §	Ergonomi			
•	Arbetsställningar, rörelser, krafter, buller, vibrationer	- Anvisade lyftpunkter bör finnas på delar som hanteras (i form av handtag på delar lättare än 40 kg)		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

Sida 3(17)

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
		<ul style="list-style-type: none"> - Maskiner med fällbara sektioner – t.ex. såmaskiner – som hanteras manuellt : <ul style="list-style-type: none"> - <u>anvisade "grepp"</u> i form av handtag eller annan maskindel bör finnas. - Dessa grepp bör vara placerade minst 300 mm från närmaste led - rforderlig kraft bör inte överstiga 250 N 		
		<ul style="list-style-type: none"> - Lastningshöjd (för hand) bör inte överstiga 1,5 m, se nedan punkt 2.20 		
12 §	Information			
•	Information som avser: Risker vid användning – risker från utrustning i omedelbar närhet – risker p.g.a. förändringar	Se instruktionsbok nedan		
	<u>Instruktionsböcker</u> skall finnas tillgängliga, ev. kompletterade	En instruktionsbok bör minst innehålla följande avsnitt (AFS 1994:48):		
		• Instruktionerna är på svenska		
		• Identifiering av maskin (namn, typbeteckning, tillverkningsnummer), tillverkare och leverantör		
		• Säkerhetsregler		
		• Beskrivning av maskinen, dess manöverorgan och operatörsplatser		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 4(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
		<ul style="list-style-type: none"> • Anvisningar för <ul style="list-style-type: none"> - hopmontering (om maskinen levereras i delar) - lyft och hantering - till- och frånkoppling till traktor - omställning arbets- och transportläge - lastning / inställningar - arbete / transport på väg - underhåll 		
		<ul style="list-style-type: none"> • Krav på traktor – storlek, stabilitet mm 		
		<ul style="list-style-type: none"> • Reservdelslista 		
13 §	Arbetsutrustning med speciella risker			
<ul style="list-style-type: none"> • När särskilt farlig utrustning används så får endast utsedd personal använda och i övrigt sköta utrustningen <p>Hit räknas i allmänhet inga andra jord- och skogsmaskiner / utrustningar än <u>handhållna motor- och elkedjesågar, kraftuttagsaxlar och skydd för dessa.</u></p>	<p>Här lämnas exempel på ytterligare maskiner och utrustning som ofta förekommer i jord- och skogsbruket och där särskilda risker föreligger (AFS 1994:48 – Bilaga 4). Observera att traktordrivna vedkapsågar, stockcirkelsågar och vedklyvar förekommer</p> <p>Riskerna bör bedömas efter nedan anvisad standard:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vedkapsåg – (pr)EN 1870-6 - stockcirkelsåg – (pr)EN 1870-7 - handmatade snickerimaskiner – (pr)EN 1870-5 m.fl - motorkedjesåg – EN 608 - skylift (personlyft över 3 m) – (pr)EN 280 - fordonslyftar – EN 1493 			
		För bedömning av vedklyvar rekommenderas EN 609-1		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
Bilaga 1: Allmänna tekniska krav				
2.1	Manöveranordningar, styrsystem			
•	Identifiering, märkning	Reglage bör vara märkta med svensk text eller symbol. Symbol enligt ISO 3767-1, -2		
•	Placering utanför riskområde	- Inga reglage inom 550 mm från ev. PTO-axel		
		- Manöverdon vid stationär drift på betryggande avstånd från rörliga delar, se 2.9 nedan. Se även i rekommenderad säkerhetsstandard (traktordrivna sågar)		
		- Säker uppallning för de inställningar mm som utförs underifrån		
•	Skydd mot oavsiktlig påverkan	- Mekanisk transportsäkring av utfällbara sektioner, markörer mm bör finnas		
		- Reglage bör placeras och / eller skyddas så att de inte berörs oavsiktligt		
•	Uppsikt över riskområde, alternativt varning	I extremfall bör automatisk backningsvarning eller sikthjälpmedel (kamera) finnas OBS! Risk för barnolycksfall		
•	Säkra styrsystem	Risk för funktionsfel minimerade – ledningar skyddade / oskadade		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 6(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
2.2	Start			
•	Medveten manövrering av ett reglage krävs som startar funktion	Start och manövrering sker i allmänhet via traktor (PTO och hydraulik): - Återfjädrande reglage (hålldon) bör finnas för de "farliga" maskinrörelser som manövreras från redskapet (oftast vid stationär drift)		
•	Oavsedd, farlig återstart förhindras	- Endast maskinrörelser som direkt drivs av kraftuttaget får starta när traktorns kraftuttag startas OBS! Det kan vara motiverat med någon form av blockeringsmöjlighet på maskinen för att hindra oavsiktlig start där detta är speciellt farligt, t.ex en låssprint för svänghjulet på en press eller hack/hugg RISK Oväntad start orsakar olyckor		
		- Återfjädrande reglage (hålldon) bör finnas för de "farliga" maskinrörelser som manövreras från redskapet (oftast vid stationär drift)		
2.3	Stopp			
•	Manöverdon för säker stopp finns	Stopp sker i allmänhet via traktor (PTO, hydraulik): - Återfjädrande reglage (hålldon) bör finnas för de "farliga" maskinrörelser som manövreras från redskapet (oftast vid stationär drift)		
•	Ett stopp får inte medföra risk	Observera risker med maskin som stoppas i upphissat läge – mekanisk låsning / uppallning bör finnas		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 7(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
2.4	Nödstopp / arbetsstopp			
•	Skall finnas om befogat pga risker	Från operatörsplatsen åtkomligt nödstopp eller arbetsstopp (stoppas del av maskin, t.ex matning) är befogat vid stationär drift, t.ex stockcirkelsåg, flisaggregat		
2.5	Inställning och programmering			
•	Sker under säkra förhållanden	Observera risker med inställningsarbete under upphissad maskin eller maskindel – finns mekanisk låsning eller uppallningsmöjlighet?		
2.6	Risker för fallande föremål, utkast mm			
•	Lämpliga skyddsåtgärder skall finnas	Kran eller lyft - Slangbrottsventil som skydd för oavsiktlig sänkning av last bör finnas		
		Såmaskiner med pneumatisk utmatning: - Skruvat beröringsskydd för fläktens inlopp (och utlopp)(EN 294)		
		Slåttermaskiner och klippaggregat med roterande verktyg: - Utkastskydd , se nedan 2.9 och varning för utkast riskområde bör finnas		
		Sågverk - Oskadad klyvkniv och överskydd, inställning. Se rekommenderad säkerhetsstandard		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 8(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad¹⁾
2.7	Uppställning			
•	Utrustning står stadigt – inbyggd stabilitet	Frånkopplad maskin står stadigt: - Understödsyta ger marktryck < 400 kPa (4 kg/cm ²) med fullastad maskin - Maskin (med eller utan last) stjälpes inte (vid 8,5° lutning)		
•	Utrustningen kan skruvas fast – saknar inbyggd stabilitet	Drag eller trepunktskoppling som ger godtagbar koppling till traktor: - Drag med vertikalt inställbar stödfot - Trepunktskoppling med nedre fästpunkter minst 200 mm över mark		
2.8	Haveri, sprängning			
•	Risker p.g.a. brott orsakat av slitage, belastning	Inga sprickor, lösa bultar mm i bärande delar Hackar och flisaggregat etc. - Oskadad trumma och knivar, fastsättning. Skick på omslutande skydd		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 9(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
•	Lämpliga skyddsåtgärder – instängt tryck, höga varvval, upphissad maskindel mm	Utförande och skick på hydraulik (EN 982) - Inga skador eller läckage - installation(klamrad slang, inga tvära böjar, dragavlastad, ingen nötning mm) - skydd för slang/ledningarna om risk för yttre åverkan - komponentval som motsvarar maxtryck - slangar nära operatörsplatser (inom 0,5 m) har utvändigt skydd som bryter farlig oljestråle		
2.9	Risker med rörliga delar eller andra farliga delar			
•	Avsedda skydd finns på plats?	- Omslutande skydd för transmissioner (axlar, kedjor, remmar mm) - OBS! vanlig risk		
		- Rörliga maskindelar skyddas		
		- Bearbetande delar skyddas		
•	Inga hörn, vassa kanter etc som kan skada operatören?			
•	Skydd av maskiner drivna av PTO eller hydraulik, allmänt	- Skydd för PTO-axel, se nedan punkt 3.1.3		
•	Skydd som öppnas dagligen	Tillträde förhindras genom öppningsbara skydd som bör vara fästade på maskin t.ex med gångjärn, och som 1) öppnas med verktyg, 2) snäppa i lås automatiskt, 3) kunna spärras i öppet läge		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 10(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
•	Skydd som sällan öppnas	<p>Rörliga farliga delar, transmissioner bör ha fasta (skruvade), heltäckande eller omslutande skydd</p> <p><i>Rörlig del är farlig om den i sig själv kan orsaka skada genom slag, insnärjning mm, eller orsaka klippning, klämning, krossning genom rörelse nära andra maskindelar. Följande måttexempel kan anges som vägledning:</i></p> <p><i>Minimiavstånd för att undvika krossning (EN 349): Finger – 25 mm; Hand – 100 mm; Arm – 120 mm; Ben – 180 mm; Huvud – 300 mm; Kropp – 500 mm; Tår – 50 mm; Fot – 120 mm</i></p> <p><i>Säkerhetsavstånd för att undvika kontakt (EN 294), exempel:</i></p> <p><i>>850 mm om hela armen kan stäckas in, >550 mm om underarm kan sträckas in, >230 mm om hel hand kan sträckas in etc.</i></p> <p><i>(EN 811 anger motsvarande avstånd för att ge skydd för ben och fötter)</i></p> <p><i>Största maskvidd i skyddsnet placerat minst 120 mm från risk – 30 mm (EN294, tabell 4)</i></p>		
2.10	Skydd av verktyg – arbetsorgan som inte kan göras oåtkomliga			
•	Skydd av rörliga, öppna maskindelar	Minst 25 mm frizon mellan åtkomliga, rörliga delar		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 11(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
•	Skydd av arbetsorgan (knivar mm)	Skördemaskiner – följande skydd bör finnas (prEN 745) : - Över arbetsorganen i form av tätt skydd (plåt) - Framåt / bakåt i form av barriär som når ner till arbetsorganets underkant (lägst 50 mm över mark) och med avstånd till skyddet >200 mm, eller - i sidled i form av tätt skydd (plåt) som når minst 3 mm under arbetsorganen eller som barriär enligt ovan för rotorslätter (stående axel)		
		- Flisaggregat och liknande maskiner. Lågt placerad matningstratt bör vara minst 1200 mm djup. Högt placerad (nederkant < 600 mm över mark) bör vara minst 1500 mm djup		
		- Sågverk. Avskärmningsskydd, t.ex i form av grindar och hålldon (se anvisad säkerhetsstandard)		
•	Skydd av pickup	Bör skyddas mot oavsiktlig beröring, t.ex genom skyddsståg minst 230 mm framför och i sidled minst 150 mm och i höjdlid mellan 500 och 1000 mm över mark (prEN 704)		
2.11	Skydd med startfunktion – förekommer inte på dessa lantbruksmaskiner			
2.12	Beröringsfri skyddsanordning - - förekommer inte på dessa lantbruksmaskiner			
2.13	Valsingrepp			
•	Skydd av krossvalsar mm	- Maskiner som arbetar stationärt (fläkthack, flishugg m.fl), se ovan 2.9 och 2.10 för rekommendationer om säkerhetsavstånd vid in- (matningstratt) och utlopp		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 12(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
		- Maskiner som arbetar mobilt, se ovan 2.10 skydd av pickup		
2.14	Belysning			
•	Produktion – inbyggd eller allmänbelysning – anpassad till var utrustningen används	Lagstadgad färdbelysning för de fall där maskinen skymmer traktorns belysning		
2.15	Hög eller låg temperatur			
•	Risk för beröring	I de fall temperaturer över 65 – 70 °C uppträder bör beröringsskydd finnas som hindrar oavsiktlig beröring		
2.16	Varningssystem			
•	Entydiga, lätta att upptäcka och förstå. Se även 2.1	Automatisk backvarning kan vara nödvändig		
2.17	Underhållsarbeten			
•	Kan utföras med avstängd traktor VANLIG ORSAK TILL OLYCKOR OM PROBLEM ÅTGÄRDAS UTAN FRÅNKOPPLING AV DRIFT	Observera risker med de underhållsarbeten som görs på upphissad maskin – mekanisk säkring skall finnas		
2.18	Frånkoppling av energitillförsel			
•	Entydig och identifierbar frånskiljning	Via traktor		
•	Från- och återinkoppling utan risk. Avlastning av instängt hydraultryck	Uppsikt vid återinkoppling enligt 2.1 ovan. Dålig uppsikt GER UPPHOV TILL OLYCKOR		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 13(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
2.19	Skyltar och varningar			
•	Upplysning avseende säkerhet	- Varningen "Förbjudet att vistas på maskinen under arbete och transporter" bör finnas		
		- Om PTO: Varningen "Kraftuttagsaxel skall vara överskyddad i hela sin längd" bör finnas		
		- Om fällbara sektioner som kan ge maskinen stor höjd "Varning, för beröring med spänningsförande luftledning" bör finnas		
		- Om farlig tömning av last "Varning klämrisk, stå inte maskinen när den töms", risk vid t.ex. storbalspress		
		- Om risk för utkast " Varning – riskområde – säkerhetsavstånd 50 m"		
2.20	Tillträdesleder och operatörsplatser - <i>UNDVIK DEN VANLIGASTE OLYCKAN – FALL</i>			
•	Produktion – lastning	Lastningshöjd bör inte överstiga 1,5 m (höjd från mark eller plattform till behållarens kant) .....m		
		Utförande av lastplattform – plan yta som är halkfri, Höjd över mark .....m, höjd till kant .....m		
		När höjden över mark överstiger 0,55 m bör tillträdesled (stege) finnas (prEN 1553)		

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

Sida 14(17)

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
		När höjden över mark överstiger 1 m bör dessutom räcken till 1 – 1,1 m höjd samt tåkant finnas (prEN 1553)		
•	Utförande av tillträdesled	- Stabil konstruktion, - tillräcklig plats och stöd för fot <u>och</u> hand, - halkfri och genomsläpplig		
•	Inställning och underhåll	Tillträdesleder (enkla) bör finnas även till positioner för underhåll och inspektion, t.ex. i och ur behållare på större maskiner		
2.21	Processknutna risker som beror på utrustningens utförande			
•	Skydd mot brand	Gnistbildning i fläktar kan antända torrt material		
		Sågverk – rent från spån, utsug		
•	Skydd mot överhettning	Inget inbyggt skydd förekommer		
•	Skydd mot utsläpp	Personlig skyddsutrustning mot damm, buller		
2.22	Förebyggande av explosion -- risken förekommer inte på dessa lantbruksmaskiner			
2.23	Elektricitet – risken förekommer inte på dessa lantbruksmaskiner			
Bilaga 3: Ytterligare krav för mobil arbetsutrustning – bogserad eller buren				
3.1.1	Åkande arbetande			

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämpligt

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Sida 15(17)

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

AFS	Rubriker och säkerhetskrav	Annan vägledande referens (i allmänhet prEN 1553)	Notera eventuell avvikelse – kommentera – föreslå åtgärd !!!	Grad ¹⁾
•	Utrustad för att begränsa risker vid förflyttning, t.ex kontakt med hjul eller band	Maskinerna är inte avsedda för åkande operatör – varningsskylt bör finnas RISK barnolycksfall		
3.1.2	Frånkoppling av kraft på tillkopplad eller bogserad utrustning			
•	Fastkörning eller blockering som medför risk	Om PTO. Det kan vara aktuellt med momentbegränsning (brytpinne, smatterkoppling) i kraftintaget		
		Backkörningsfunktion kan behövas för att lossa blockeringar, ex. storbalspress, flisaggregat, fläkthack		
3.1.3	Kraftöverföringsaxel			
•	Rätt dimensionerad – belastning / varvtal / vinklar / längd	Är lager och skydd hela, välsmorda?		
•	Säker låsning på axel för intag / uttag			
•	Anordning för upphängning / förankring			
•	Skydd över axelns hela längd inklusive intag och uttag			
•	Skydd och axel – anpassade			
3.1.4	Risker för skador om utrustning slår runt - risken för en åkande operatör förekommer inte på dessa lantbruksmaskiner			
3.1.5	Motviktstruck och vältrisk -- risken förekommer inte på dessa lantbruksmaskiner			
3.1.6	Självgående arbetsutrustning, säkerhetskrav – risken förekommer inte på dessa lantbruksmaskiner			

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart

Checklistor – Förklaringar

Denna checklista ingår som en av fyra checklistor som SMP Svensk Maskinprovning AB tagit fram i ett projekt finansierat av SLO-fonden. Följande fyra listor finns tillgängliga:

1. Maskiner med eldrift
2. Självgående maskiner
3. Maskiner som kopplas till traktor – med operatör
4. Maskiner som kopplas till traktor – utan operatör

Checklistorna kan användas för säkerhetskontroll på de maskiner som hamnar inom någon av dessa fyra maskintyper. Målet har varit att täcka in i stort sett alla maskiner. Listornas uppläggning följer punkt för punkt säkerhetskraven i anvisning AFS 1998:4 *Användning av arbetsutrustning*. På så vis blir en säkerhetskontroll enligt listan samtidigt en kontroll av att lagkraven beaktats.

Checklistorna är uppbyggda enligt följande:

- **Första kolumnen** – numrering baserad på AFS 1998:4
- **Andra kolumnen** – här framgår säkerhetskraven
- **Tredje kolumnen** – här kompletteras med upplysningar om vad som idag gäller för nya maskiner. Dessa säkerhetsanvisningar är hämtade ur standarder. Observera att det kanske inte är rimligt att genomföra omfattande ombyggnationer av äldre maskiner för att helt uppnå den säkerhetsnivå som gäller vid nytillverkning. Se dessa upplysningar dels som hjälp för att hitta risker, dels som tips till förbättringar

- **Fjärde kolumnen** – plats för anteckningar där brister eller andra observationer noteras och kommenteras. Lämna gärna förslag till åtgärd!
- **Femte kolumnen** – besiktningsmans bedömning. Varje gråmarkerad ruta i kolumnen skall fyllas i. Följande ”grader” finns i en bedömningskala:
  - **OK** : Maskinen uppfyller kraven
  - **1** : Det finns brister som bedöms ha mindre betydelse
  - **2** : Risk - maskinen uppfyller inte kraven och bör åtgärdas
  - **----** : Punkten kan inte tillämpas på maskinen

De flesta maskinerna täcks in av checklistorna, men dock inte de båda mest olycksdrabbade enligt statistiken – traktorer och motorkedjesågar

Checklistorna vänder sig främst till rådgivare, skyddsingenjörer, återförsäljare, gymnasieskolor och i viss mån även till arbetsgivare och skyddsombud.

Checklistor och bakomliggande rapport finns tillgängliga på SMPs hemsida: www.sp.se/smp. De kan också rekvireras från Hälsa Sverige AB (f.d. Skogs- och lantbrukshälsan)

¹⁾ Notera ”Grad” i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart

Arbetsutrustning (AFS 1998:4) – Jord- och skogsbruk

Checklista – såmaskiner, betupptagare, pressar, flisaggregat, huggarvagn etc

Sida 17(17)

¹⁾ Notera "Grad" i alla markerade fält enligt följande : **2** – konstaterad risk; **1** – avvikelse av mindre betydelse; **OK** – ingen anmärkning; **----** ej tillämbart